

ACC. N:R M. 14857: 1-4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *frk. Thyra Sjunnesson Norrvidinge*
Härad: *Harjager Önsjö* Berättare: *Kristina Sjunnesson, "*
Socken: *Norrvidinge* Berättarens yrke: *f. d. lantbr.*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1887* i *Virke*

Fal och andra finrum. s. 1-4.

Lu F 112

Sal och fönster.

ACC. N:R M. 14857: 1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 112

Salen var det största rummet i hela boställshuset.
I de skånska gårdarna, med de gamla krusbäckslängorna,
gick sakrummet tvärs över. Fönster åt båda sidorna.
Före 1880-talet kallades detta rum inte för sal utan då hette
det "sammarsstua", därför att det inte var någon eldstad där.
I de långa längorna brukade det vara två rum på vardera
utanför salen. Det ena var "höstkammaren", där förvarades
förrådet av nyttravärnader och konstvärnades vilka förfärdiga-
des i kammret. Det andra rummet var ett s.k. "fönster" med
släpade möbler, övertädda m. hemvärt gyllertyp vanligtvis
en sänder i munskatulle eller dukhäng.
Mitt rum i Torup byggdes upp efter branden 1852. Det hade
det tillkommit en annan byggnadsstil med höga breda
boställshus. Även då inväddes sal, men den gick inte tvärs över
längan, utan det inväddes ett rum vid sidan med ingång från
förestugan, därav namnet "förestugukammaren".
Före hem Borsgården byggdes efter branden 1871 och inväddes
en sal och "förestugukammare" likadant som i Torup.

1171 översättande uppgifter! Skriv uppteckningen endast på den inrymda sidan

I vägen emtaka gård inväddes ännu större sal, och då
ytterst på gården med 6 par stora fönster. I Brösgården
fanns del tapeter på väggarna i salen, men här i Trup äro kvar
den 1860-talet gamla väggmålningar med slottemotiv.
Vid omtapetsering av rummet utanför salen, då den gamla
tapeten o grappsen ravs ner, hittade vi målarens namn-
teckning och året 1868. Andra gårdar hade nog
också målade väggar i stuga och sal, men vi vel ingen-
stans här utom Per Perssons på vist, som har väggmålningar
med fina landskapsmotiv i salen. —

(Beträffande takbeklädnad på Boningshus, var här träbalk
där flyttade hit 1907. Det utbyttes mot spåntak efter ett
par år o då såjdes den gamla trädgården upp och anlades
ny trädgård med buskarn och raka gångar, och
med nya frädlade sotens fruktträd. —
Spåntaket höll inte tätt så vänt länge, i symmetri vid
framsynen ville del gäma regna ner. Sedan
lades tegelpannor på Boningshus d.)

Man sov alltid middag i salen, även då det började bli sålt
kyrkigt, där var lugnt och skönt o tyggt efter allt arbete med
middagsmaten till storkusthållet. Första varma
sommarsöndag var det roligt att dricka eftermiddagskaffe
i salen för alla som var hemma. Då hade man skurit sk-
golvet o gjutit i ordning salen för att använda den
under sommaren. Vid tillfälle beräkade någon gamm-
fru, var det också lite "hyräterligare" än våra eftermiddagskaffet
i salen. 1915 fick vi tilltyggt en glasveranda och då kunde
vi naturligtvis dricka "etterkaffe" där.

Den stora salen kom väl till pass vid stora familjefesttider,
födelsedagar, bröllop och ungdomsfester.

Det förekom ibland att dansmusikern vid talarna utgjordes av
kläsorkester. Det var en upplevelse att komma in i en stor
danssal när kläsorkestern stände i med "pinkar och trumpet".
När i de nybyggda gärdarna hade man ingen eldstad i salen,
och när man stans har man ännu inte eldstad där. På sina håll
satte man in träpelargnar och eldade träror.

I slutet av 1920-30-talet blev det mera allmänt med
vägsvärmning av bilar, och då i samband med anläggning
av centralvärme. Angående belysningen i bilar användes
fotogenlampor i slutet och vid först många brände ljus-
tågar. Här på trakten installerades el. ljus 1919 på de
flöta gårdarna.

I början på 1900-talet blev det mera allmänt att ända en
i köpsordningen på bordskavet och inreda "follkastua".
Det blev "tillartuden" och "lagertuden", som fick lämna
plats för detta vardagsrum, där husbondefolk och tjänste-
folk intog sina gemensamma måltider, och där drängarna
och jungfrurna samlades på kvällarna.